

MÅSELV HISTORIELAG

REFERAT FRA STYREMØTE 27. mars 2014, museet kl. 18:00 - 21:30

Til stede: Elsa, Oddlaug, Karl, Gunnar, Odd-Inge

Gjester: Hilmar Tangen, Ole Johan Hågensen, Jon Berg, Cato Nyheim, Evelyn Gundersen

Bilde 1: Et av bildene fra de som møtte til krigsforteller-kveld

Sak 1: Krigsminnelandskap Troms 1940 - 1995

- Oddlaug hadde invitert 5 personer fra Finnsund som alle hadde vokst opp i tiden rundt 2. verdenskrig. Opprinnelig plan var å intervju disse enkeltvis samt parallelt skanne inn bilder. Personene som møtte hadde med seg både bilder, skrifter og ting relatert til krigen. Det viste seg fort at opprinnelig plan ikke var praktisk å gjennomføre.
- Det hele ble heller gjennomført som en samtale der alle de inviterte gjestene fortalte og hjalp hverandre å huske. Dette fungerte veldig godt og det ble en fin stund som nok kan være mal for fremtidige tilsvarende opplegg.
- I praksis lar det seg ikke gjøre å få avfotografert gjenstander, bilder og dokumenter samt dokumentert disse og notert ned fortellinger når man har så mange personer samlet på såpass kort tid. Vi konkluderte derfor etter møtet med at selve møteformen fungerte ypperlig som et middel til å skape interesse og for MH til å få notert ned hvilke kunnskaper, bilder og gjenstander den enkelte har. Så må heller noen ta en oppfølging av personene enkeltvis for å få dokumentert og beskrevet ting og bilder.
- Kommunen har engasjert seg i krigsminneinnsamlingen og Kristian pratet med Helene om registrering av Kulturminner. Kulturminneprosjektet skal lede opp til en kulturminneplan. Krigsminner er en del av dette. Prosjektet må eies av kommunen og kommunalråd Torunn Holmgren. MTMU skal drive prosjektet med Moldenes som leder. Budsjett er 100.000,-. MH kan få 10-20K av dette om vi hjelper til i prosjektet. Kan Karl og Frank være interessert i å lede dette arbeidet fra vår side?
- Fra fylket kan Hesjedal komme hit etter påske og kjøre kurs i innsamling og registrering.
- Neste møte – personer fra området rundt flystasjonen, foreslåtte kandidater:

- Margot Berglund
- Gudmund Fosslund
- Svein Lundamo
- Finn Fossum

- Hilmar Tangen, født 1930
 - Hadde med diverse ting: Gassmaskeholder, engelsk + bukse til engelsk flyger fra 1940 rett før tyskerne kom, klokke med bilde av Hitler. Diverse arbeider av russefanger og et metallskrin merket Max Franke Banak 1942 – av en russefange. Sigarettmunnstykke, krokodille etc.
 - 24. mai 1940 måtte Hilmar flyttes fra gården i Heggelia til Finnsund for å holdes trygg.
 - Vannbassenget i Finnsund. Sagbekken fra Sagelvvannet. Mener lensmann Krogseng hadde sag her. Skolen tok vann fra vannbassenget.
 - Alle i Rusta ble evakuert i starten av krigen. 10.april 1941 bestemte tyskerne at absolutt alle i Heggelia skulle være flyttet bort.
 - Der slalåmbakken gikk ned lå Heggeli gård. Forsvaret hadde feltpost 50 Heggelia. Derav navnet.
 - Tyskerne bygget to gartneri i Heggelia. Ett bort mot hoppbakken. Kan hende de dyrket kål.
 - Ramlet ned bombe tett ved huset. Det var så mye snø at den ikke eksploderte. Fant en hushjelp som husket denne hendelsen. To bombeangrep men lite eller ingen skade.
 - Mor hans beskriver mye av dette i flere brev, men hun tør jo ikke skrive alt pga brevkontroll.
 - Mange var mer redd norske nazister enn tyskerne.
 - Da Hilmar var 1,5 år brant han seg veldig på en potetgryte som hushjelpen tippet over. Berget av tysk lege, Oberst Wiesmayer. Hadde spesiell bandasje han brukte, ikke hud i ansiktet. Kanskje noe som var uteksperimentert på jødefanger.
 - De hadde dyr da tyskerne kom. Brukte gammelfjøsen. Måtte til slutt slakte ned.
 - Russefangeleiren lå på Rustahøgda. Det hette Rusta før krigen også, navn kommer ikke fra russefangene. Hilmar bodde da i Finnsundet og husker dem når de gikk forbi for å jobbe på veien. De pleide å legge ut mat til dem. Måtte være forsiktig med de tyske vaktene.
 - En av de tyske vaktene hadde Hilmar kontakt med etter krigen og han fikk da en glansbildemappe fra han, noe som var stor stas.
 - Har også maleri av Istind fra krigen
 - Har taksten fra 1941 – Rusta. Mye interessant.

- Ole Johan Hågensen, født 1935
 - Han flyttet til Sørhus. Han husker han syntes det var rart å måtte flytte. Tyskerne støpte et jævla stort hakekors i hagen hos dem husker han. De laget også et stort gartneri. Fyrbøteren var østeriker og hette Werner. Han var gartner.
 - Fly: Var på Andselv og handlet da de ble bombet. Mora dårlig til beins. Sprang inn i bunker i fjellet. Husker ikke hvor bombene falt. Andre gangen var på Sørhus da flykasernene på Bjørnåsen ble bombet av to Spitfiere. Påsto de fløy under brua på Moen, via Svarthaugen. Flyene brukte maskinkanon. Sørhusen hadde hesten ute, det slo ned granater på gårdsplassen. Stod en granat i veggen inne etterpå, udetonert. Buske ble kuttet av flypropell, så lavt fløy de. Tyskerne skjøt vilt etter flyene. Flyene kom i fra et hangarskip. Mange drepte Tyskere i kasernene. Dette var i tiden rundt Jan Bålsrud. Det var hektisk. Ca 1943.
 - Stod tømmerhus på Fossmoen som hadde vært jernbanestasjon på Voss.
 - Det så ikke ut etter tyskerne da folk skulle flytte tilbake. Folk snudde i døra. Stua var brukt til kullager.
 - Har bilder av tysk elgjakt - Skoelvdalen

- Jon Berg, født 1941 i Skoelvdalen – med hakekors i ræva.

- Fikk trekrocodiller fra fangene. Ungene kalte dette fisk.
- Har noen bilder, men de ligger på Kongsberg
- Faren heter Magnus. Har kasse med bilder.
- Cato Nyheim, født 1945 i Heggelia
 - Sjefen for Luftwaffe bodde i kongehytta
 - BrigCo som nå er revet er bygget under krigen
 - Bodde i Jegerhoff som huset ble kalt. Kjerstina Strømmen. Han har bilder fra dette. I 2. Etg. bodde Inga Jakobsen som jobbet på systua. Hadde butikk i Jegerhoff. Flott hus. Lå på sletta nedenfor Bjørnåsen ved Bobak gård. Kjerstina opprettet et legat for ungdom. Kjerstina Strømmens legat, primært for hennes familie.
 - Har stort maleri malt av tysker.
 - Har bilder fra Jegerhoff
 - Snakk med Bjarne Rønningsen – han har en del etter sin far som deltok i kampene ved Bjerkvik
- Evelyn Gundersen, født 1946
 - Har bilde av Ole Reistad med henne selv på fanget og mange andre bilder
 - Bestefaren drev kafe i brakke, etter krigen. Innkjøringen til Bardufoss vgs. Hun bodde i en brakke i denne Todt leiren. Bestefaren hette Arnold Gundersen.
 - Hun har også bilde malt av tysker.
 - Kjenner til ei som vevde lin under krigen – polakk kom og malte på dette et fantastisk maleri
 - Har mer ting og bilder hun kan finne fram.

Vedtak:

- Ingen

Sak 3: SommerMålselv

- Når det gjelder MH sitt engasjement i SommerMålselv så er det nå tid for å tenke på hva vi kan bidra med.
- Det har foreløpig ikke vært avholdt noe planleggingsmøte i SommerMålselv, men det kommer nok og da er det greit å ha en plan klar.
- Forslag til mulige arrangement i regi av MH
 - Sommardagan på Målsneshalvøya, kan MH ha ansvar for å formidle historien rundt utgravningene der av de 10000 år gamle tuftene. Disse skal skiltes i år. Kanskje kan Karl bidra her siden han er fra området.
 - En reise i krigsminnelandskap. Kanskje Frank kan tenke litt på dette.

Vedtak:

- Ingen

Sak 4: Grunnlovsjubileet – markering 31.08.2014

- Oddlaug har vært i møte med kommunen.
- Hovedmarkeringen skal være i Istindportalen 31. august.
- I tillegg blir det den 5. juni en festkonsert ute på torget på Andselv i regi av Forsvaret. Dette blir en lunsjkonsert klokka 12. Tanken er at handelsstanden og andre her kan arrangere en lunsj ute i det fri. Evt. Også et marked i gågata med diverse utstillinger etc.
- Det er nedsatt en arbeidsgruppe for arrangementet. Den består av:
 - Ragnhild Furebotten

- Stig Magne Hagen
- Steffen Jacobsen
- Sylvi Granheim
- Asbjørg Utby
- Ordføreren, Helene Rognli
- Arbeidsgruppa har laget et forslag til plan for arrangementet. Denne vil man diskutere med inviterte lag og foreninger i et møte 2. april klokka 13:00-15:30 i kantina på kommunehuset.
- Oddlaug har skriftlig fått info om hvilke lag og foreninger som er invitert til å delta. Man har forsøkt å få til geografisk spredning i kommunen, men vi ser at man da kan ha uteglemt en del svært gamle lag og foreninger.
- Vi deltar i planlegging av Grunnlovsjubileet, men arrangerer våre ting på kulturminnedagen "Den store reisen", men kan evt. reklamere for kulturminnedagen på grunnlovsjubileet - infostand.
- Forslag til aktiviteter på kulturminnedagen:
 - Religion – Hans Nilsen Hauge – kirkevandring
 - Gå i Ordførernes fotspor i Målselv

Vedtak:

- Elsa kan delta på planleggingsmøte onsdag 2. april klokka 13:00-15:30 i kantina kommunehuset. Da vil vi få nærmere innsikt i hva vårt bidrag kan være i dette og om det kan kombineres med årets Kulturminnedag.
- Vår intensjon er å ha vårt arrangement på kulturminnedagen, der tema i år er «Den store reisen». Men kanskje kan vi på Istindportalen ha en stand der vi kan verve medlemmer og informere om kulturminnedagen? Dette finner vi nærmere ut av etter at Elsa har fått informasjon om planen.

Sak 8: Eventuelt

- Styret diskuterte saken med flytting av LLH sitt sekretariat til Oslo. Det var kommet oppmoding fra Elin Myre om å stille seg bak et Nord-Norsk krav om at saken måtte utsettes og behandles på demokratisk vis i organisasjonen. Vi sender beskjed om at vi ikke prosessen har vært demokratisk og at vi derfor ber om en grundigere behandling innad i hele organisasjonen før et slikt tiltak iverksettes.
- Orienteringssak. Elsa har deltatt på et møte om «Rom for Kultur» i regi av Troms Fylkeskommune og orienterte om møtet. Dette prosjektet skal samle inn informasjon om hva som finnes av rom for kultur i regionen. Fra Målselv møtte det mange fra aksen Trollhaugen-Andselv. Det viste seg fort at dette prosjektet er en papirtiger som ikke har noen midler bak seg til å gjøre noe med disse rommene etter at prosjektet er ferdig. Det er penger til å lønne noen i fylkeskommunen til å skrive en slik rapport, men deretter intet. Elsa mente dette var nok så bortkastet å bruke tid på.

Vedtak:

- Styret i MH fattet følgende vedtak: «Vi synes ikke prosessen rundt flytting av LLH sitt sekretariat har vært åpen og demokratisk og vi ber derfor ber om en grundigere behandling innad i hele organisasjonen før et slikt tiltak iverksettes. Vi stiller oss bak det fremsatte vedtak om ekstraordinært landsmøte for å drøfte saken.

Neste møte: Onsdag 23. april 2014, kaffeansvarlig er Elsa.

- **Møteplan 2014:**
 - Onsdag 21. mai, kaffeansvarlig Gunnar

- Onsdag 18. juni, kaffeansvarlig Frank
- Onsdag 27. august, kaffeansvarlig Odd-Inge
- Onsdag 1. oktober, kaffeansvarlig Torild
- Onsdag 29. oktober, kaffeansvarlig Karl
- onsdag 26. november, Julebord?

Odd-Inge Larsen

Sekretær